

Funded by
the European Union

SEA and EIA legislations at
national levels
Summary
Belarus, Republic of Moldova, Ukraine
December 2018

Public monitoring of the
environmental assessment
procedures implementation
Part 1. Methodology
Kyiv, 2019

SEA and EIA legis
national levels
Summary
Belarus, Republic of Moldova, Ukraine
December 2018

Громадський моніторинг імплементації процедур екологічних оцінок

Робочий зошит для України

Додаток до Частина 2. Практика.

Київ, 2019

Громадський моніторинг імплементації процедур екологічних оцінок

Робочий зошит для України

Додаток до *Частина 2. Практика*.

Київ, 2019

Опитувальник адаптований до України.

Підготовлений в рамках проекту **«Спостереження за екологічною оцінкою»** (впровадження СЕО та ОВД: громадський моніторинг)

і є додатком до практичної частини розробленої в рамках проекту *Методології громадського моніторингу впровадження процедур екологічної оцінки*.

Розробники:

ОЛЬГА ІГНАТЕНКО, ТАМАРА МАЛЬКОВА, КАТЕРИНА ШОР, НАДІЯ ШЕВЧЕНКО, *«Зелене досьє»*,

ОКСАНА СТАНКЕВИЧ-ВОЛОСЯНЧУК, *ЕкоСфера (Україна)*

ЙОРДАНКА РОДІКА ЙОРДАНОВ, НАТАЛІЯ ГУРАНДА, *«ЕкоКонтакт» (Республіка Молдова)*

Подяки:

учасникам національних консультацій в Білорусі, Республіці Молдова та Україні за коментарі та пропозиції;

МБО «Екологія-Право-Людина» (ОЛЕНА КРАВЧЕНКО, НАТАЛІЯ КУЦЬ, КАТЕРИНА НОРЕНКО) за консультації та супровід.

Зміст

4

Громадський моніторинг процесу ОВД

12

Стисле резюме якості процесу ОВД

13

Громадський моніторинг процесу СЕО

22

Стисле резюме якості процесу СЕО

Ця публікація створена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключно відповідальністю партнерів проекту «Спостереження за екологічною оцінкою (впровадження СЕОта ОВД: громадський моніторинг)» і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

Громадський моніторинг процесу ОВД

Будь ласка, заповніть опитувальник. Зразок заповнення — в останній колонці таблиці.

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі
1. Повідомлення про плановану діяльність	1.1. Якість подання інформації про плановану діяльність	<p>1.1.1 Зрозумілий опис планованої діяльності.</p> <p>1.1.2 Інформація щодо альтернатив.</p> <p>1.1.3 Основні дані щодо планованої діяльності (місце, потужності, пов'язані інші плановані діяльності, необхідність допоміжної інфраструктури, наявність транскордонного впливу та впливу на об'єкти ПЗФ тощо).</p> <p>1.1.4 Інформація про місця/можливості для ознайомлення з документацією</p> <p>1.1.5 Інформація щодо можливості впливу на прийняття рішення.</p> <p>1.1.6 Інформація про орган, який прийматиме рішення.</p>		<p>Зразок: Створення нової рекреаційної локації для змістовного сімейного відпочинку – туристичного комплексу «Свидовець» з мережею підвісних пасажирських канатних доріг, лижних трас, готельною інфраструктурою</p> <p>Ні. Через те, що мова йде про 1430 га, де повинна будуватись ціла інфраструктура та об'єкти, які її обслуговуватимуть.</p> <p>Так і ні. Альтернативи до окремих об'єктів інфраструктури описані. Але відсутня альтернатива до самого проекту будівництва.</p> <p>Ні. Відсутня інформація про вплив на об'єкти ПЗФ на Свидовці, на гірський хребет Свидовець, як об'єкт Смарагдової мережі. Відсутня згадка про можливий транскордонний ефект.</p> <p>Ні. Доступу до ДПТ ніхто не має. Громадські обговорення ДПТ були проведені з порушеннями – цей містобудівний документ не був оприлюднений. Його не оприлюднили досі на вимогу суду. Йдуть суди.</p> <p>Ні і так. Вплинути на прийняття рішення не було можливості, бо неможливо було витребувати ДПТ. На стадії внесення зауважень і пропозицій щодо обсягів та деталізації ОВД взяли участь різні НУО та експерти.</p> <p>Так. Міністерство екології та природних ресурсів України</p>

1.2. Якість оприлюднення	1.2.1 У національних ЗМІ.	Так
	1.2.2 У відповідних регіональних ЗМІ.	Так
1.3. Наявність потенційних конфліктів та/або маніпуляцій	1.2.3 У відповідних у місцевих ЗМІ, що охоплюють територію, яка підпадає під вплив планованої діяльності.	Так
	1.2.4 Розміщення об'яв у місцях збору людей на території, що підпадає під вплив планованої діяльності.	Не відомо
1.4. Інше (вказіть)	1.3.1 Наявність попередніх подань на цій самий проект.	Ні
	1.3.2 Наявність пов'язаних із планованою діяльністю проектів, що теж підлягають під ОВД, не заявлених у повідомленні.	Так. Проект будівництва передбачає будівництво сотень готелів, ресторанів, котеджів, вирубки більше 1000 га лісу під лижні траси і витяги, проведення лінії електропередач, очисних споруд, заводу з переробки ТПВ, автомобільних доріг, штучних водойм тощо. Більшість з цих видів діяльності потребують ОВД.
	1.3.3 Наявність транскордонного впливу, не повідомлена заявником.	Так. Про це заявила Угорщина.
	1.3.4 Інформація щодо розміщення об'єктів ПЗФ у зоні впливу планованої діяльності, не заявлена у повідомленні	Так. У повідомленні немає згадок про об'єкти ПЗФ та об'єкт Смарагдової мережі.

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок
2. Повідомлення про початок громадських обговорень	<p>2.1. Інформування всіх зацікавлених сторін</p> <p>2.2. Якість подання інформації про громадське обговорення</p> <p>2.3. Оприлюднення поданих зауважень від громадськості</p> <p>2.4. Наявність (потенційних) конфліктів для впровадження планової діяльності.</p> <p>2.5. Інше (вказіть)</p>	<p>2.1.1 У національних ЗМІ. 2.1.2 У відповідних регіональних ЗМІ. 2.1.3 У відповідних у місцевих ЗМІ, що охоплюють територію, яка підпадає під вплив від планованої діяльності. 2.1.4 Інформування зацікавлених сторін у сусідніх країнах (при виявленні трансграничного впливу). 2.1.5 Розміщення об'яв у місцях збору людей на території, яка підпадає під вплив від планованої діяльності.</p> <p>2.2.1 Інформація про місця/можливості для ознайомлення з документацією. 2.2.2 Інформація про шляхи, терміни та адреси для подання коментарів та зауважень від громадськості. 2.2.3 Інформація щодо органу, який прийматиме рішення.</p> <p>2.3.1 Своєчасне оприлюднення зауважень/додання у реєстр ОВД.</p> <p>2.4.1 Протести місцевого населення. 2.4.2 Наявність розслідувань/судових процесів щодо розробника. 2.4.3 Участь розробника у корупційних скандалах. 2.4.4 Інше (вказіть).</p>			

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок
3. Звіт з ОВД	3.1. Якість звіту	<p>3.1.1 Використання актуальних геофізичних та екологічних даних.</p> <p>3.1.2 Огляд актуальної літератури</p> <p>3.1.3 Розгляд ризиків щодо впливу від будівництва та експлуатації проекту на - якість атмосферного повітря - якість поверхневих вод - якість ґрунтів - природні ландшафти - місцеву екосистему - глобальну екосистему (клімат, океани, тощо) - об'єкти ПЗФ - біорізноманіття - життя та безпеку місцевого населення - культурну спадщину.</p> <p>3.1.4 Урахування в оцінці: - кумулятивного ефекту в рамках діяльності вже існуючих та планованих об'єктів промисловості (передбачених генпланом, детальним планом розвитку території тощо); - інтенсивності та масштабу впливу (площа території та чисельність населення); - трансграничного впливу;- тривалості впливу (ймовірність, початок, тривалість, частота і невідворотність усіх видів впливу).</p> <p>3.1.5 Відповіді/врахування зауважень громадськості, що надійшли на попередньому етапі.</p>			

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок
3. Звіт з ОВД		<p>3.1.6 Аналіз відповідності проекту міжнародним зобов'язанням країни.</p> <p>3.1.7 Аналіз впливу проекту в контексті сумарного впливу від планованої діяльності згідно з планом розвитку регіону.</p> <p>3.1.8 Розгляд відповідних та реалістичних альтернатив.</p> <p>3.1.9 Огляд технологій та порівняння з найкращими світовими практиками.</p> <p>3.1.10 Наявність планів проектного та післяпроектного моніторингу.</p> <p>3.1.11 Наявність нетехнічного резюме.</p> <p>3.1.12 Опис кваліфікації/компетенції авторів.</p>			
	3.2. Доступ до звіту	<p>3.2.1 Оприлюднення звіту в електронному вигляді.</p> <p>3.2.2 Наявність паперових копій звіту у громадських місцях на територіях, що підпадають під вплив.</p> <p>3.2.3 Наявність достатнього часу для ознайомлення зі звітом між його оприлюдненням та проведенням громадських слухань.</p>			
	3.3. Інше (вказіть)				

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок
4. Проведення громадських слухань	4.1. Якість розміщення повідомлення	<p>4.1.1 У національних ЗМІ.</p> <p>4.1.2 У відповідних регіональних ЗМІ.</p> <p>4.1.3 У відповідних у місцевих ЗМІ, що охоплюють територію що підлягає впливу від планованої діяльності.</p> <p>4.1.4 Інформування зацікавлених сторін у сусідніх країнах у (при виявленні транскордонного впливу).</p> <p>4.1.5 Розміщення об'яв у місцях збору людей на територію що підлягає впливу від планованої діяльності.</p>			
	4.2. Доступність місця та часу слухань для всіх зацікавлених сторін	<p>4.2.1 Зручність місця проведення для мешканців всіх територій що підпадають під вплив.</p> <p>4.2.2 Зручність дати та часу проведення слухань для мешканців всіх територій що підпадають під вплив.</p> <p>4.2.3 Комфортність місця проведення (достатній розмір залу, наявність технічних засобів, доступність помешкання під час слухань тощо).</p> <p>4.2.4 Наявність транскордонних консультацій.</p>			

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок
5. Звіт з громадського обговорення	4.3. Якість подання інформації	4.3.1 Наявність можливості ознайомитися з паперовими версіями документів до початку слухань.			
		4.3.2 Читке інформування мешканців всіх територій, що підпадають під вплив, про питання винесене на обговорювання.			
		4.3.3 Читке інформування мешканців всіх територій, що підпадають під вплив, про процедуру ОВД.			
	4.4. Якість проведення слухань	4.4.1 Присутність громадськості.			
		4.4.2 Можливість подання зауважень під час слухань.			
		4.4.3 Фіксування (відео/ протокол) зауважень під час слухань			
	4.5. Інше (вказіть)				
	5.1. Якість звіту	5.1.1 Внесення всіх зауважень від громадськості щодо проекту.			
		5.1.2 Протокол громадських слухань.			
		5.1.3 Внесення всіх зауважень громадськості щодо протоколу громадських слухань.			
5.2. Реакція на зауваження громадськості	5.2.1 Кваліфікована та чітка відповідь на зауваження громадськості щодо проекту.				

Стадія моніторингу процесу ОВД	Критерії	Запитання	Так, Ні, н/з	Коментарі	Зразок	
6. Висновок з ОВД	5.3. Якість оприлюднення звіту	5.3.1 Оприлюднення електронного звіту.				
		5.3.2 Оприлюднення відео з громадських слухань.				
		5.3.3 Повідомлення громадськості про оприлюднення звіту.				
		5.3.4 Відсутність порушень термінів проведення громадського обговорення.				
	5.4. Інше (вказіть)					
	6.1. Врахування думки громадськості	6.1.1 Врахування всіх зауважень від громадськості стосовно проекту у висновках щодо можливості реалізації планованої діяльності.				
		6.2. Зміст висновку	6.2.1 Кваліфікована та чітка відповідь на зауваження громадськості щодо проекту.			
			6.2.2 Наявність планів проектного та післяпроектного моніторингу.			
	7. Доступ до правосуддя	6.2.3 Наявність екологічних обмежень щодо впровадження планованої діяльності.				
		6.2.4 Наявність необхідних коментарів від відповідних галузевих фахівців/державних органів.				
7.1. Наявність судових позовів щодо процесу ОВД.						
7.2. Хто має право звертатися до суду. 7.3. Інше (вказіть).						

Громадський моніторинг процесу СЕО

Будь ласка, заповніть опитувальник. Зразок заповнення — в останній колонці таблиці.

Розділ 1. Визначення необхідності проведення процедури СЕО (скринінг)

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок: СЕО дорожньої карти промоції зеленої економіки в Республіці Молдова
1.1 Чи враховувалися критерії, викладені в Додатку 1 до Директиви СЕО при визначенні необхідності проведення процедури СЕО?			Так
1.2 Чи консультувався відповідний компетентний орган з уповноваженими природоохоронними органами, як це вимагається, і чи повідомив їх про його визначення?			н/з
1.3 Чи надав відповідний статутний орган копію свого висновку про необхідність проведення процедури СЕО для громадського контролю?			Ні

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
1.4 Чи вказує визначення чітко, чи потрібна процедура СЕО чи ні, хто прийняв рішення і коли			Ні

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
1.5 Якщо для П/П було визначено, що проведення процедури SEO не є необхідним, чи показано чітко, що він не відповідає всім/більшості критеріїв, наведеним у Додатку 1?			Н/з
1.6 Чи проведено неофіційне попереднє визначення обсягу SEO з уповноваженими органами влади до початку процесу виконання П/П?			Так

Розділ 2. Визначення обсягу SEO

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
2.1 Чи були проведені консультації з уповноваженими природоохоронними органами при ухваленні рішення про обсяг інформації, яка підлягає включенню до звіту про SEO?			Так

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
2.2 Чи були проведені зустрічі/семінари з визначення обсягу SEO з (а) будь-яким уповноваженим екологічним органом, (б) відповідними внутрішніми підрозділами організації та (с) іншими відповідними визначеними законом та не визначеними законом організаціями.			Так, усі відповідні органи з екології та охорони здоров'я були залучені до процесу.
2.3 Чи було в рамках проведення дослідження з визначення обсягу SEO уповноваженим органам надано огляд: а) залученої географічної зони (у тому числі посилення на масштабовану карту району); б) характеру плану та строки його передбачуваної дії; в) ймовірного масштабу, характеру та місця будівництва в межах району протягом строку дії плану (в широкому сенсі); г) прогнозованих значних ефектів цього розвитку?			Так
2.4 Чи надає звіт з визначення обсягу SEO уповноваженим органам влади достатньо інформації для формування погляду щодо можливих значних наслідків реалізації проекту П/П?			Так
2.5 Чи була визначена громадськість та інші зацікавлені структури, чи були проведені з ними консультації на етапі визначення обсягу SEO?			Так
2.6 Чи включені відгуки про дослідження з визначення обсягу SEO у звіт про обсяг SEO?			Так, ті, що мають відношення
2.7 Чи було оприлюднено звіт про визначення обсягу SEO?			Так

Розділ 3. Консультації

Консультації з уповноваженими органами влади, громадськістю, а також, де це доречно, міжнародні та національні транскордонні консультації.

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
3.1 Чи доступні розроблений проект П/П та супроводжуючий екологічний звіт для уповноважених органів влади та громадськості?			Так
3.2 Чи була надана уповноваженим природоохоронним органам та громадськості можливість ефективно висловити свою думку щодо проекту П/П та супроводжуючого звіту про SEO на ранній стадії?			Так
3.3 Чи були взяті до уваги звіт про SEO та думки, висловлені під час консультацій уповноваженими органами влади та громадськістю при підготовці П/П?			Так
3.4 Якщо це доречно, чи була копія проекту П/П та звіт про SEO надані іншим сусіднім державам перед їх прийняттям?			н/з
3.5 Якщо це доречно, чи був наданий сусіднім країнам час, достатній для відповіді на проект П/П та звіт?			н/з
3.6 Чи були враховані думки, висловлені сусідніми країнами під час транскордонних консультацій?			н/з

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
3.7 Чи описано результати висновків усіх консультацій (включаючи транскордонні) у звіті про SEO?			Так
3.8 В разі якщо рекомендація, надана під час консультацій, не була взята до уваги, чи надано пояснення причин?			н/з
3.9 В разі якщо зона впливу П/П поширюється за межі П/П, чи були проінформовані відповідні органи, визначені законом / органи місцевої влади та сусідні місцеві органи влади та чи були проведені з ними консультації?			н/з

Розділ 4. Опис плану

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
4.1 Чи викладено опис змісту та завдань П/П у звіті про стратегічну екологічну оцінку?			Так
4.2 Чи була надана інформація про взаємозв'язок П/П з іншими відповідними П/П?			Так

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
4.3 Чи включено в звіт про стратегічну екологічну оцінку посилання на масштабовану карту П/П, що ілюструє географічну протяжність району П/П?			
4.4 Чи було описано зону впливу П/П належним чином?			

Розділ 5. Розгляд альтернатив

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
5.1 Чи були визначені та описані «виправдані альтернативи»?			Так. Ідентифікувати альтернативи для цього документу було складно.
5.2 Чи були надані причини вибору (а) альтернатив та (б) кращої альтернативи, якій віддається перевага?			Так
5.3 Чи було надано пояснення того, як було здійснено оцінку альтернатив?			Так

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
5.4 Чи були запропоновані потенційні альтернативи, оцінені відносно відповідних екологічних цілей та порівняні між собою?			Ні
5.5 Чи дано чітке пояснення можливих значних впливів кожної альтернативи на навколишнє середовище?			Ні
5.6 Чи надано чітке письмове обґрунтування вибору кращої альтернативи?			Визначення не чітке і не детальне.
5.7 Чи відображають розглянуті альтернативи завдання та ієрархію П/П?			Так

Розділ 6. Програма моніторингу

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
6.1 Чи була описана програма моніторингу значних екологічних впливів від реалізації проекту П/П?			Ні
6.2 Чи дозволяє програма моніторингу ідентифікувати непередбачені негативні впливи, наприклад, такі, що виникнуть, якщо припущення звіту про стратегічну екологічну оцінку, на яких базуються прогнози впливу, не здійсняться на практиці?			Ні
6.3 Чи були встановлені порогові/тригерні рівні, які визначатимуть необхідність відповідних виправних дій?			Ні

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
6.4 Чи були обов'язки щодо виконання програми моніторингу чітко визначені?			Ні
6.5 Чи була вказана частота виконання моніторингу в програмі моніторингу?			Ні
6.6 Чи була вказана частота складання звітності про результати моніторингової програми?			Ні
6.7 Чи охоплює програма моніторингу значні прогалини, виявлені в базових даних?			Ні
6.8 Чи використовує програма моніторингу існуючі механізми моніторингу, коли це доречно?			Ні
6.9 Чи передбачає програма моніторингу положення про поточний перегляд екологічних цілей та індикаторів?			Ні
6.10 Чи було прийнято положення щодо складання регулярних моніторингових звітів протягом часу П/П?			Ні
6.11 Чи розглядає програма моніторингу транскордонний вплив, якщо такий існує?			Ні
6.12 Які можливості закладено для того, щоб зробити результати та інтерпретацію програми моніторингу доступними для уповноважених природоохоронних органів влади та громадськості?			Ні

Розділ 7. Звіт про стратегічну екологічну оцінку та нетехнічне резюме

Примітка: У цьому розділі представлений огляд відповідності звіту про стратегічну екологічну оцінку вимогам Директиви про СЕО та Положенню про СЕО. Якщо у попередніх розділах контрольного переліку процесу СЕО було виявлено недотримання, дії, вжиті для усунення цього недотримання, повинні бути висвітлені в розділі «Коментарі».

Мінімальні вимоги

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
7.1 Чи містить звіт про стратегічну екологічну оцінку всі аспекти, перелічені в Додатку 1 до Директиви про СЕО?			Частково, беручи до уваги, що це «прем'єра» СЕО для Генерального плану, багато аспектів не відповідають чи не мають відношення до нього.
7.2 Чи включає звіт про стратегічну екологічну оцінку нетехнічне резюме?			Так

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
7.3 Чи були надані пояснення процесу визначення необхідності СЕО у звіті про стратегічну екологічну оцінку та в подальшому висновку?			Так
7.4 Чи включені реакції на дослідження з визначення обсягу СЕО до звіту про стратегічну екологічну оцінку? Чи було надано пояснення щодо того, як ці реакції були розглянуті?			Так
7.5 Чи є нетехнічне резюме стислим і зрозумілим?			Так

Додаткові рекомендовані завдання

Питання	Так, ні, н/з	Коментарі	Зразок
7.6 Чи описані результати висновків усіх консультацій (включаючи транскордонні) у звіті про стратегічну екологічну оцінку?			Так
7.7 Чи були включені відповідні посилання, глосарій термінів та масштабовані карти (з ідентифікованим джерелом)?			Так

Стисле резюме якості процесу СЕО

Приклад. Беручи до уваги те, що це була перша спроба зробити СЕО дорожньої карти, були складнощі з дотриманням вимог СЕО.

Крім того, під час аналізу процесу СЕО та написання звіту багато аспектів не розглядалося, а звіт не містив відповідних ключових інструментів:

наприклад, процедуру моніторингу. Більше того, не вистачає багато інформації, що ускладнює процес моніторингу.

Загалом, для цього типу документів можна зазначити, що СЕО було укладено належним чином згідно з процедурою та вимогами.

